

Születésnapomra – József Attila versének parafrázisai

József Attila költeményei közül a legérdekesebb utóéletű a híres *Születésnapomra* volt. Különleges formája – melynek francia előzményei voltak – mára a magyar költészet egyik lehetséges formájává vált, olyasmivé, mint a Balassi-strófa. Költők egész sora használta fel a maga érzéseinek, gondolatainak kifejezésére, nagyjából 15-20 ilyen verset ismerünk Kovács András Ferencről Tóth Krisztináig. Ezek a szövegek a József Attila-i hagyományt követve azonos felépítésűek: 10 strófa, egy szakasz 2 nyolcsoros verssorból áll, melyet 2 két szótagú rövid sor követ, ez utóbbi rímei hasonlítanak a csacsipacsi játékra, a rímzavak csak egy mássalhangzóban különböznek egymástól, s ennek játékos humora teszi könnyedebbé az esetleg súlyosabb tartalmakat. Mivel egy születésnap megfelelő alkalom az eddigi életút áttekintésére és a lehetséges jövő bemutatására is, az utódok versei a hagyománynak ezt a részét is tartalmazzák.

Az egyik alkalommal ezekkel az átiratokkal foglalkoztunk. Az önképzőkör tagjainak nagyobb része véletlenül éppen ősszel ünnepelte születésnapját. A feladat tehát adott volt: József Attila formavilágát megtartva megírni a saját életutunkat. Hat vers készült el, ezt közöljük az alábbiakban.

Szabó Marianna: Születésnapomra

Tizenhét éves lettem én.
Szívemben még él a remény
Sápadt
Lángja.

Az ősgím hívja lelkemet
S útitársam a hon szelleme:
Lova.
Tova.

Eddig nem sok az érdemem,
Nem is koszorúzza fejem
Babér
Karéj.

Sziporkáznak színes fények:
Piheg nálam a művészet.
Kéjes-
Kényes.

Elöttem temérdek álom:
Népem, hazám és világom
Javí-
Tani.

Az értelem világít utat
Elém: mindig irányt mutat.
Dicső
Kincs ő.

Érdekel ezer földi vágy
És millió mennyei láng.
Dúsabb
Múzsza

Szülőföldem legszebb ékén:
Anyám nyelvén szólok még én
Pár szót:
Zárszót.

Nem állt senki elé soha.
Oh, mennyit bír el lelkem, a
Fáradt
Pára.

Mikorra éltem leélem,
Nem lesz a lelkem, ígérem,
Arany-
Talan.

Pécsi Zsófia: Születésnapomra

Tizennyolc éves lettem én,
Elkezdem most rövid mesém:
Szólam
Rólam.

Álmodot elhagytam már sokat,
Tudhatót és titkosat.
Hitem
Viszem.

Éppen ma volnék nagykorú,
S bennem a tettvágy nagyfokú.
Álmok-
Lángok.

És mit sem ér a józanész:
Akartam lenni jó zenész
Nemrég.
Emlék.

Anyámnak, ki mindig velem
Volt, nappalon és éjjelen,
Hálám.
Áldám.

Ha tanulok, egy szép napon
Majd rendőrtisztként dolgozom.
Bízom
Bizony.

Vigyázó szava fölnevelt,
Tőlem ő sosem követelt,
Csak kért.
Ő ért.

Becsülettel az elvekért,
Megharcoltam én mindenért.
Bűnöm
Bánom.

Életemben nagy szerepek
Övék, kiket úgy szeretek.
Arcok.
Harcok.

De még várnak rám, nem vitás,
A szép jövő és más csodás
S boldog
Dolgok.

Visnyei Petra: Születésnapomra

Tizennyolc éves lettem én,
Elmélkedés e költemény,
Irka
Firka.

Karcos árnyékban tűnődöm
A múltamon és jövőmön,
Örök
Körök

Rövid idő, mi elillan.
A láthatatlan rám pillant:
Furcsa
Mustra.

Kergetőznek mindenki benn.
Táncolni valamennyiben
Kevés
E lét.

Egyszerre lenni kint és bent,
Mosolyban, könnyben, fent és lent,
Bolond
Dolog.

Füstös víztükrökre lépve
Nem tudhatni, milyen mélyre
Enged
Testem.

Dallamosan élénk színek
Bujkáltak, most helyet kérnek,
Elmém
Eszmél.

Festékporos medrek várnak,
Átformálni palettámat
Vakon
Hagyom.

Mellettük monokróm ütem
Halkan kiált, bántja fülem.
Képek
Félnek.

Teljes nem lehet, de épül.
Elégedett leszek végül.
Erős,
Egy hős.

Énekes András Előd: Születésnapomra

Tizenkilenc ma lettem én,
Éltem macskaköves terén
 Állok,
 S várok.

Felnőtt vagyok elvileg,
S érzem is ezt testileg
 Néha...
 Léha

Módon fekszem akár délig,
Italom sincs már, csak félig.
 Vétket
 Vétek.

Bekerültem egyetemre,
Felköltöztem Debrecenbe
 Rögtön.
 Pöttöm

Szobám aprócska ajtaján
Nagy szívem be se fér talán
 Rajta,
 Balta!

Kivágom az ajtófélfát,
„Nem akarja most a tréfát!”
 Nevet
 Hevet.

Mögöttem egy negyed élet,
Elhagytam a legtöbb szépet
 Marhán,
 Tarkán.

Kétséges a jövőm íve,
Remélek – emberhez híven
 Leányt,
 Elánt!

Míves sorok rojtos vége,
Megtalálnak engem végre,
 Az ám,
 Lazán.

Költészet és irodalom
Várnak rám, míg írom dalom:
 Élek
 Lélek!

Szoviár János: Születésnapomra – parafrázis

Harminchét éves lettem én,
Megállok most a lét felén:

Utat
Mutat.

Húsz évig tört az iskola,
Kezemben lett két diploma,

Kemény
Erény.

Visszaidézem életem.
Távoli minden, végtelen

Képek.
Tényleg.

Majd körbefont az éjszaka,
Hajtott a vágy, a vér szava,

A mi
Fradink.

Mennyi varázslat tűnt tova!
Elvágatott a múlt lova

Hátán
Bálám.

Szívemben bűn is feketül,
Isten is hagyott egyedül:

Érzem
Térdem.

Voltam gyermek és kis kamasz,
Megmutatta, mi szép s igaz

Apám
S anyám.

S hajóztam sokat, horgonyom
Jó helyre dobtam, gondolom,

Velem
Nejem.

Hittem hitét a tanárnak,
S kételkedtem, ha bezártak

Balog
Tanok.

Múltam lapjait égetem,
Kiszínezi az életem

Kettő
Gyerkőc.

Néző Sándor: Születésnapomra

Ötvenegy éves lettem én.
Az oktatásra tettem én
Létem.
Éltem

Egyre túlvilági kapu,
És „tanár úr”, „Sanyi”, „Apu”
Húz a
Búsba...

Festett falak közé zárva,
Csillogó szemekre várva,
Hiú
Fiú.

Vár rám majd az Aldebárán...
Csak gyermekeim látnám
Felne-
Velve!

Sokan tudták, hogy e csibész
Mosolyú, őszülő színész
Néző:
Méz ő.

Utána jöhet jó vagy rossz:
Elízium vagy Tartarosz.
Bolond
Dolog

A többi törölt, mint spongya,
Nem emlékszik alakomra.
Selejt –
Felejt.

Sóvárogni falfehéren:
Örökké élni - kenyéren,
Vízen.
Hiszen

Osztályok, évek, négy gyerek.
Ami hátravan, még lehet
Tán húsz.
Tárulsz

Élnék bár tíz emberöltőt,
Jobban nem tudnám a Költőt
Taní-
Tani.